

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Etelä-Karjalan työllisyysalueen näkemyksen mukaan yleistukea koskevasta sääntelystä on tulossa varsin monimutkainen. Tämä luo haasteita matalankynnyksen ohjaus ja neuvontapalveluita antavalle henkilöstölle. Yleistukeen liittyvän asiakasneuvonnan päävastuu tulee näin ollen olla kaikissa tilanteissa Kansaneläkelaitoksella.

Ymmärryksemme mukaan esitysluonnos asettaa työvoimaviranomaisille huomattavasti lisää uusia arviointivastuita, laajentaen hallinnollisia tehtäviä

merkittävästi. Mikäli uusia arviointivastuita asetetaan, tulee työvoimaviranomaisten käyttövelvoitteen piirissä olevien tietojärjestelmien mahdollistaa työskentely- tai asumisaikavaatimusten todentaminen automaattisesti ja aukottomasti. Tällä hetkellä tietojärjestelmät eivät tätä mahdollista. Etelä-Karjalan työllisyysalue painottaa, että työvoimaviranomaisilla ei ole käytännön kokemusta tai asiantuntemusta kielitaidon arvioinnista, eikä valtuuksia määritellä asiakkaiden vammaan tai sairauteen perustuvia erityisoikeuksia. Tällaiset arviot edellyttävät laaja-alaista tiedonhankintaa, tiivistä yhteistyötä muiden palveluntuottajien kanssa sekä hakijan ohjaamista esimerkiksi terveydenhuollon asiantuntijoille. Tämä kasvattaa moniammatillisen

yhteistyön ja verkostotyön tarvetta entisestään.

Etelä-karjalan työllisyysalueen arvion mukaan esitetty työssäoloehdon tai kolmen vuoden asumisajan käyttäminen kriteerinä lisää mitä todennäköisemmin paitsi merkittävästi työvoimaviranomaisen hallinnollista työtä myös asiakkaiden neuvonnan ja ohjauksen tarvetta työllisyysalueella. Muutoksen voidaan arvioida kasvattavan asiakaspalvelun kuormitusta erityisesti

niiden henkilöiden kohdalla, jotka eivät täytä työskentelyedellytyksiä ja tarvitsevat tukea oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa selvittämiseen. On tärkeää varmistaa, että muutokset eivät johda tilanteisiin, joissa palvelujen tarve kasvaa ilman riittäviä toimintaedellytyksiä paikallisella tasolla.

Etelä-Karjalan työllisyysalue esittää huolensa siitä, että ehdotettu malli heikentää tosiasiallisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuuksia saada perusturvaa ja siirtää tosiasiasa kustannuksia valtiolta kunnille viimesijaisen toimeentulotuen ja sosiaalipalvelujen muodossa. Etelä-Karjalan työllisyysalueen näkemyksen mukaan, mahdollisten työskentely- ja asumisaikavaatimusten tulee olla joustavia, yksilölliset tilanteet huomioivia ja riittävästi siirtymäaikoja sisältäviä, jotta ne eivät heikennä kotoutumista, työllistymistä tai kuntien taloudellista tilannetta.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

Etelä-Karjalan työllisyysalue pitää tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi esitettyä työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoaa lähtökohtaisesti

ymmärrettävänä. Työskentelyvaatimus selkeyttää etuuden kohdentumisperusteita ja vahvistaa työnteon ja työmarkkinaosallistumisen merkitystä sosiaaliturvajärjestelmässä. Työskentelyvaatimus voi toimia kannustavana elementtinä, mikäli työmahdollisuuksia on aidosti saatavilla ja asiakkaille tarjotaan

riittävät palvelut työmarkkinoille kiinnittymiseksi.

Esitykseen liittyy kuitenkin merkittäviä haasteita. Kaikilla tuen hakijoilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia täyttää työssäoloehtoaa, sillä esitys ei ota riittävästi huomioon työmarkkinoiden alueellisia eroja, terveydellisiä rajoitteita tai erilaisia perhe- ja elämäntilanteita. Riskinä on, että ehto lisää toimeentulotuen tarvetta ja palveluiden kuormitusta. Työssäoloehdon vaatimus voi erityisesti heikentää kotoutumisvaiheessa olevien, nuorten, osatyökykyisten sekä henkilöiden, joiden työura koostuu katkonaisista tai lyhyistä työsuhteista, taloudellista turvaa. Lisäksi työssäoloehdon soveltaminen lisää todennäköisesti tarvetta asiakasneuvonnalle ja ohjaukselle, etenkin niille, joiden työura rakentuu osa-aikatyöstä, lyhyistä

työsuhteista tai vaihtelevista työajoista. Kasvavaa työmäärää ei ole huomioitu rahoituksessa, mikä lisää huolta palvelujen riittävydestä.

Pidämme tärkeänä, ettei asiakkaan saaman työttömyysetuuden laji (ansioturva tai yleistuki) saa vaikuttaa siihen, miten palveluprosessi järjestetään.

Esitysluonnoksessa oleva riski läsnätapaaamisen velvoittavuuden eriytyemisestä etuuden perusteella voi johtaa asiakkaiden epätasa-arvoiseen kohteluun.

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Etelä-Karjalan työllisyysalue pitää vaihtoehtoista kolmen vuoden asumisaikavaatimusta tavanomaisen yleistuen saamisen edellytyksenä haastavana.

Lähtökohtaisesti sosiaaliturvan edellytysten tulee perustua ensisijaisesti todelliseen tuen tarpeeseen ja yksilölliseen arvioon.

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

Etelä-Karjalan työllisyysalueen kokemuksen mukaan kielenoppiminen on hyvin yksilöllinen prosessi. Ei ole realistista olettaa, että kaikki saavuttaisivat vaaditun kielitason tietyssä aikataulussa. On tärkeää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että eri koulutuksen järjestäjiltä vaaditaan yhdenmukaista ja laadukasta opetusta. Suurin osa kielitaidon osoittamisesta tukeutuu kotoutumiskoulutuksen todistuksiin, joten koulutusten saatavuuden turvaaminen on koko järjestelmän toimivuuden edellytys. Esitys lisää paineita kotoutumiskoulutusten ja YKI-tutkintojen kapasiteetille, mikä mitä todennäköisemmin vaikuttaa työllisyysalueen ohjaus- ja palvelutarpeisiin.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Etelä-Karjalan työllisyysalue haluaa muistuttaa, että väestötietojärjestelmään merkitään yksi virallinen äidinkieli. Äidinkielen merkitseminen perustuu ihmisen

omaan ilmoitukseen.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Ei lausuttavaa.

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

Kielitaidon osoittaminen B1.1-tasolla kotoutumiskoulutuksen todistuksella tai

YKI-tutkinnolla on johdonmukainen linjaus. Etelä-Karjalan työllisyysalue ennakoi, että esitetty muutos lisää kotoutumiskoulutuksen ja kielitutkintojen kysyntää. Hallituksen esitys ei kuitenkaan huomioi kasvavaa resurssitarvetta.

Esityksen perusteluissa todetaan, että suurin osa kielitaidosta tullaan osoittamaan kotoutumiskoulutuksella. Tämä korostaa kotoutumiskoulutuksen roolia sekä edellyttää työllisyysalueen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyötä.

Koulutuspaikkojen riittävyys ja palvelujen saavutettavuus tulee varmistaa kaikille kotoutujaryhmille. On tärkeää varmistaa, että koulutustarjonta vastaa eri

asiakasryhmien tarpeisiin, mukaan lukien hitaammin etenevät oppijat, luku- ja kirjoitustaidon vahvistamista tarvitsevat sekä työssäkäyvät ja perheelliset. Eryteisesti vapaan sivistystyön tarjoaman koulutusten merkitys täydentävänä palveluna tulee tunnistaa ja turvata jatkossakin.

- **Kielitadon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta**

Koska kielitaidon osoittamisen tarkemmat menettelyt määritellään valtioneuvoston asetuksella, korostamme tarvetta huolelliselle vaikutusten arvioinnille.

Alueellisten erojen ja resurssien huomioiminen on välttämätöntä — esimerkiksi YKI-testipaikkojen saatavuus ja kotoutumiskoulutusten kapasiteetti vaihtelevat alueittain. On tärkeää, että asetustaso ei luo kohtuutonta hallinnollista taakkaa tai aiheuta palvelujen saatavuusongelmia.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Etelä-Karjalan työllisyysalue katsoo, että laissa esitetty mahdollisuus tehdä poikkeus vammaisuuden tai muun vastaavan syyn perusteella mahdollistaa joustavan ja yksilöllisen harkinnan.

Yhdenvertaisen ja johdonmukaisen tulkintakäytännön näkökulmasta pidämme tärkeänä, että esimerkiksi YK:n vammaissopimuksen vammaisuuden määritelmä tarjoaa selkeän ja laajasti hyväksytyn viitekehyksen lain soveltamiselle. Sopimuksen mukaan ”vammaiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma,

joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.” Tämän määritelmän huomioiminen tukee ihmisoikeusperustaista ja yhdenvertaista toteuttamistapaa sekä selkeyttää päätöksentekoa työllisyysalueen toiminnassa.

Etelä-Karjalan työllisyysalue painottaa, että työvoimaviranomainen ei voi määritellä asiakkaiden vammaan tai sairautta. Tällaiset arviot edellyttävät laaja-alaista tiedonhankintaa, tiivistä yhteistyötä

muiden palveluntuottajien kanssa sekä hakijan ohjaamista esimerkiksi terveydenhuollon asiantuntijoille. Tämä kasvattaa moniammatillisen yhteistyön ja verkostotyön tarvetta entisestään.

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

Etelä-Karjalan työllisyysalue nostaa esiin huolensa siitä, että esitettyjen muutosten toimeenpanoon tarvittavaa resurssointia ei ole riittävästi huomioitu. Esitysluonnos asettaa työvoimaviranomaisille huomattavasti lisää uusia arviointivastuita, laajentaen hallinnollisia tehtäviä merkittävästi ja lisäksi on ennakoitavissa huomattavaa lisäystä sekä asiakasneuvonnan resursseihin että viranomaisyhteistyöhön. On tärkeää huomioida, että Kela ja työvoimaviranomainen muodostavat asiakkaan näkökulmasta yhtenäisen palvelukokonaisuuden, jonka on toimittava jouhevasti ja katkoksitta. Toimeenpanon näkökulmasta erityisen tärkeää on yhdenmukaiset valtakunnalliset toimeenpanolinjaukset sekä sujuva ja oikea-aikainen tiedonvaihto viranomaisten välillä. Etelä-Karjalan työllisyysalue haluaa muistuttaa, että työvoimaviranomaisella on valtakunnallisten asiakastietojärjestelmien käyttövelvollisuus. Esityksen sujuva toimeenpano edellyttää, että järjestelmistä vastaava Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) varmistaa sen, että tilanteissa, joissa työvoimaviranomaisen tulee arvioida sitä, tuleeko yleistuki maksettavaksi kotoutumistukena, yleistukilakiin esitetyssä 11 a § tai 11 b § tiedot ovat nähtävissä selkeästi asiakastietojärjestelmästä ja siirtyvät tarvittaessa automaattisesti annettavaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon.

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Etelä-Karjalan työllisyysalue korostaa, että 8 §:n ulkomaalaisrajoituksen muutoksen tulee olla yhdenvertaisuutta tukeva, hallinnollisesti selkeä ja kotoutumista edistävä. Tilapäisen suojelun piirissä olevien mahdollisuus päästä perusturvan piiriin on keskeinen osa heidän sosiaalista ja taloudellista vakauttaan sekä nopeampaa kiinnittymistään suomalaiseen yhteiskuntaan. Etelä-Karjalan työllisyysalueen näkemyksen mukaan esitetty muutos johtaisi tilanteeseen, jossa muut tilapäisen oleskeluluvan omaavat henkilöt asetettaisiin eriarvoiseen asemaan. On tärkeää, että lainsäädännöllä turvataan yhdenvertainen kohtelu, jotta ei synny perusteetonta eriarvoisuutta eri oleskeluluparyhmien välille.

Esityksen kohdassa Ehdotukset ja niiden vaikutukset 4.2.3.2 Työvoimaviranomaiset todetaan, että työvoimaviranomainen antaisi jo nykyisin työvoimapolitiittisen lausunnon Kansaneläkelaitokselle tilapäistä suojelua saavan työnhakijan osallistuessa työllistymistä edistäviin palveluihin. Etelä-Karjalan työllisyysalueen ymmärryksen mukaan tässä on asiavirhe. Nykykäytännössä tilapäistä suojelua saaville ei anneta työvoimapolitiittista lausuntoa palvelun ajalta, mikäli työssäoloehto ei täyty. Pelkkä osallistuminen työllistymistä edistävään palveluun ei synnytä lausunnonantovelvollisuutta. Esitystekstissä oleva virheellinen väite tulee korjata vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja käytäntöä.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

Etelä-Karjalan työllisyysalue korostaa, että kotoutujien on päästävä mahdollisimman nopeasti kotoutumista edistävien palvelujen piiriin. Takuuaika voisi osaltaan vahvistaa tätä päämäärää ja ehkäistä palveluihin pääsyn tarpeetonta viivästymistä. On kuitenkin huomioitava, että takuu aikaan liittyy olennaisesti resurssien riittävyys. Sen toteuttaminen vaatii, että eri kotoutujaryhmille ja moninaisiin palvelutarpeisiin on tarjolla riittävästi palveluja. Etelä-Karjalan työllisyysalue nostaa esiin huolen siitä, että esitetty takuu aika voi jäädä pelkäksi tavoitteeksi, ellei sen tueksi osoiteta

lisärahoitusta ja henkilöstöresursseja.

Toisaalta Etelä-karjalan työllisyysalue haluaa muistuttaa, ettei palveluprosesseja tulisi normittaa liikaa. On huomioitava, että työvoimaviranomaisen tehtäväkenttä ja asiakkaiden palveluprosessit on jo nykyisellään säädelty varsin tarkasti. Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä (4 §) velvoittaa viranomaista suunnittelemaan, toteuttamaan ja tarjoamaan työnhakija-asiakkaille heidän, elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin perustuvia palveluja, jotka edistävät työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Näin ollen työvoimaviranomaiset pyrkivät jo nykytilanteessa tukemaan kaikkien työnhakija-asiakkaiden – mukaan lukien kotoutumissuunnitelmaan oikeutettujen – mahdollisimman nopeaa työllistymistä käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa.

Esimyksen mukaan takuu aikaa ei sovellettaisi henkilöihin, joiden kohdalla yleistukilain 11 a §:ssä tarkoitettu kolmen vuoden asumisaikavaatimus on jo täyttynyt tai tähttyisi takuu ajan aikana. Etelä-Karjalan työllisyysalue pitää tärkeänä täsmentää, miten työvoimaviranomainen saa tiedon asumisajan alkamispäivästä ja asumisaikavaatimuksen tähttyimisestä. Työvoimaviranomaisen käytössä olevissa tietojärjestelmissä ei ole tietoa henkilön ensimmäisen kotikuntamerkin nän päivämäärästä. Näin ollen työvoimaviranomainen ei voi itse arvioida, tähttyykö yleistukilain 11 a §:n mukainen kolmen vuoden asumisaikavaatimus. Tieto tästä tulisi saada suoraan työvoimaviranomaisen käyttövelvoitteen piirissä olevaan asiakastietojärjestelmään. Lakiin tai sen perusteluihin tulee sisällyttää selkeä säännös viranomaisten välisestä tiedonsiirrosta (Kela), jotta: työvoimaviranomaisella on riittävät tiedot päätöksentekoon, toiminta on yhdenmukaista koko maassa, ja asiakas saa oikean palvelun ilman tarpeettomia lisäselvityksiä.

Näkemyksenne takuu ajan kuluessa tarjottavista palveluista

Etelä-Karjalan työllisyysalue haluaa korostaa, että kotoutujat eivät ole yhtenäinen joukko ihmisiä, vaan palvelutarve vaihtelee yksilöllisten tarpeiden mukaan. Jotta työvoimaviranomainen voi tukea

kototumista yksilöllisesti henkilön tarpeiden mukaan, 32 b § 1) momentissa ei tulisi rajata pois osaa laki työvoimapalvelujen järjestämisestä mukaisia julkisia työvoimapalveluja (esimerkiksi työhönvalmennus), vaan 32 b § 1) tulisi kattaa kaikki laki työvoimapalvelujen järjestämisestä 2 § mukaiset julkiset työvoimapalvelut.

Näkemyksenne takuuajan toteutumisen valvonnasta

Mikäli takuu aika määritellään, on tärkeää, että sen toteutumista myös valvotaan. Etelä-Karjalan työllisyysalue korostaa, että takuuajan valvonnan tulee olla selkeää, yhtenäistä ja resursseihin suhteutettua. Valvonnan tulee perustua ajantasaiseen tietoon palvelujen saatavuudesta, asiakasvirroista ja toteutuneista käsittelyajoista. Myös työvoimaviranomaisen ja kotoutumispalveluiden tietojärjestelmien tulee tukea paitsi valvontaa myös operatiivista toimintaa, jotta valvonta ei muodosta uutta hallinnollista tehtävää. Valvonnan tulisi myös aidosti tukea palvelujen toimivuutta ennakoivasti ja mahdollistaa oikea-aikaiset korjaustoimenpiteet palveluketjussa. Tämä mahdollistaa viiveiden varhaisen tunnistamisen ja tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymisen. Tämä edellyttää valtiolta resursseja käyttöveloitteen piirissä olevien tietojärjestelmien kehittämiseen.

Etelä-Karjalan työllisyysalue korostaa, että takuuajan toteutuminen on olennaisesti riippuvainen palveluntuottajien ja työvoimaviranomaisten käytettävissä olevista resursseista. Hallituksen esitys ei tällä hetkellä takaa riittäviä voimavaroja muutosesitysten täysimääräiseen toteuttamiseen, minkä vuoksi takuu aika jää helposti tavoitteelliseksi kirjaukseksi ilman realistista mahdollisuutta sen saavuttamiseen. On tärkeää, ettei valvonnasta muodostu uutta hallinnollista veloitetta, jolla ei ole todellista vaikutusta palvelujen järjestämiseen tai laatuun.

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

Etelä-Karjalan työllisyysalue pitää maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamista lähtökohtaisesti perusteltuna ja yhdenvertaisuutta

edistävänä toimenpiteenä, joka tukee kielen oppimista ja kotoutumisen tavoitteita. Maksuttomuus alentaa osallistumisen taloudellisia esteitä ja tukee kotoutujien mahdollisuuksia osoittaa kielitaitonsa riippumatta heidän taloudellisesta tilanteestaan. Mahdollisuus suorittaa YKI-tutkinto maksutta todennäköisesti lisää tutkintoihin osallistuvien määrää, mikä edellyttää merkittävää tutkintokapasiteetin lisäämistä testijärjestäjiltä ja alueellista saavutettavuutta. Jotta uudistus olisi vaikuttava ja toimeenpanoltaan kestävä, tulee varmistaa tutkintojen riittävä alueellinen tarjonta, kotoutumiskoulutuksen resurssit sekä ohjauksen riittävyys työllisyysalueilla.

Esityksessä ehdotetaan, että keskitason YKI-tutkintoon tai sen osakokeeseen ilmoittautuminen olisi maksutonta niille henkilöille, jotka eivät esimerkiksi omista valmiuksistaan, taidoistaan tai tarpeistaan johtuen osallistuisi kotoutumiskoulutukseen ja osoittaisi kielitaitoaan kotoutumiskoulutuksen lopussa

saatavalla todistuksella. Työvoimaviranomainen arvioi osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä henkilön valmiuksia, taitoja ja tarpeita. Työvoimaviranomainen arvioi tässä yhteydessä myös sen, mikäli kotoutumiskoulutukseen osallistuminen ei olisi henkilön kohdalla tarpeen, esimerkiksi siksi, että heillä kielitaito olisi jo kotoutumiskoulutuksen tavoitetasolla eli B1.1-tasolla. Tieto näistä henkilöistä siirtyisi jatkossa työvoimaviranomaiselta Opetushallitukselle maksuttoman YKI-tutkintoon ilmoittautumisen mahdollistamiseksi. Epäselväksi jää millä tavoin työvoimaviranomainen arvioi B1.1 tason. Etelä-Karjalan työllisyysalue haluaa korostaa, että työvoimaviranomaisella ei ole omaa kielitaidon arviointiosaamista eikä se nykyisellään tee eurooppalaisen viitekehyksen mukaisia kielitaidon tasoarvioita. Arviointi ei voi näkemyksemme mukaan perustua työvoimaviranomaisen omaan harkintaan tai keskusteluun asiakkaan kanssa. Kielitaidon arviointi on asiantuntijatyötä, jota työvoimaviranomaisen henkilöstö ei nykyisellään tee. Arviointiosaaminen edellyttää lisää resursseja riippumatta siitä, tehdäänkö se itse vai ostopalveluna.

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

Etelä-Karjalan työllisyysalue haluaa korostaa, että valtion suunnittelemat ja tavoittelemat kotoutumiskorvausten leikkaukset heikentävät kuntien mahdollisuutta

järjestää laadukkaita palveluja. Etelä-Karjalan työllisyysalueen kokemuksen mukaan epäonnistunut kotoutumisprosessi voi aiheuttaa moninkertaisia

kustannuksia yhteiskunnalle.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

Etelä-Karjalan työllisyysalue vastaa koko maakunnan työllisyys- ja maahanmuuttopalveluiden järjestämisestä. Hallituksen esityksellä on alueelle sekä välittömiä että välillisiä kustannusvaikutuksia, joita ei Etelä-Karjalan työllisyysalueen arvion mukaan ole otettu esityksessä riittävällä kattavuudella huomioon. Uudistusten todelliset taloudelliset vaikutukset jäävät aliarvioituiksi, ja kunnille siirtyy huomattavia kustannuksia ilman asianmukaista kompensatiota. Jotta taloudelliset vaikutukset voidaan hallita, tulee varmistaa riittävä rahoitus, selkeä vastuunjako sekä käytännön ohjeistus toimeenpanon tueksi.

Etelä-Karjalan työllisyysalue on tunnistanut, että työskentely- ja asumisaikavaatimusten käyttöönotto voi lisätä työllisyysalueen ohjaus- ja neuvontatarvetta, mikä kasvattaa henkilöstöresurssien tarvetta, joita ei ole lainvalmisteluvaiheessa huomioitu. Yhteydenottojen määrä voi kasvaa erityisesti niiden asiakkaiden kohdalla, jotka eivät ole työmarkkinoilla tai täytä uusia edellytyksiä. Etelä-Karjalan työllisyysalueen kokemuksen mukaan ryhmät kuten 65+

kotoutujat, kotona lapsia hoitavat vanhemmat ja hitaammin etenevät oppijat saattavat tarvita enemmän henkilökohtaista tukea ja ohjausta. Myös digiohjauksen tarve tulee kasvamaan. Asiointi vaatimukset ja kielitaidon osoittaminen siirtyvät entistä enemmän digitaalisiin alustoihin ja myös tämä kasvattaa työllisyysalueen asiakaspalvelu- ja resurssitarpeita.

Koska kielitaidon osoittaminen perustuu vahvasti kotoutumiskoulutukseen, on perusteltua odottaa, että myös kotoutumiskoulutuksen kysyntä tulee kasvamaan. Tätä kasvua ei ole riittävästi huomioitu hallituksen esityksessä.

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

Etelä-Karjalan työllisyysalue katsoo, että esityksen voimaantulon toteutuminen

ehdotetussa aikataulussa on periaatteessa mahdollista, mutta siihen liittyy

merkittäviä toimeenpanollisia ja yhdenvertaisuutta koskevia näkökohtia, jotka on syytä huomioida sääntelyssä ja toimeenpanossa. Esityksen mukaan kotoutumistuki ja palveluun pääsyn takuu aika koskisivat ainoastaan niitä henkilöitä, jotka muuttavat Suomeen lain voimaantulon jälkeen. Tämä siirtymäsäännös on oikeudellisesti selkeä, mutta sen käytännön vaikutuksia on arvioitava huolellisesti. Koska siirtymäsäännös johtaa siihen, että Suomeen ennen voimaantuloa muuttaneet ja sen jälkeen muuttavat kotoutujat ovat erilaisten oikeuksien piirissä, on olemassa riski siitä, että henkilöt asetetaan eri asemaan ilman, että heidän palvelutarpeensa tai elämäntilanteensa poikkeavat toisistaan. Tämä voi synnyttää alueellisesti ja ajallisesti epäyhdenvertaisia tilanteita.

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

Ei lausuttavaa.

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

Ei lausuttavaa.

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

Ei lausuttavaa.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

Laki yleisestä kielitutkinnoista esitetyssä 11 § pykälässä henkilö, joka saa kotoutumistukena maksettavaa yleistukea, voi ilmoittautua tutkintoon tai sen

osakokeeseen maksutta yhden kerran. Samaisessa pykälässä todetaan, että tutkintomaksu palautetaan tutkintoon ilmoittautuneelle, jos hän on estynyt osallistumassa oman sairautensa vuoksi ja peruu osallistumisensa ennen tutkintotilaisuuteen osallistumista. Tämän pitäisi palauttaa oikeus ilmoittautua

tutkintoon tai sen osatutkintoon maksutta uudelleen.

Natunen Sanna

Lappeenrannan kaupunki - Lappeenrannan kaupunginhallitus 9.2.2026